

Становище жінки в сучасному мусульманському світі

Сьогодні різко збільшується кількість мусульман у світі, у тому числі у країнах, які не є традиційно ісламськими: США, Франції, Великій Британії, Німеччині. Не є винятком й Україна. Серед «нових мусульман» можна побачити етнічних українців, росіян, англійців, німців тощо. Багато хто з «нових мусульман» є представниками середнього класу віком від двадцяти до сорока років, багато з них навчається у вищих навчальних закладах. Привертає увагу той факт, що переважну більшість новонавернених мусульман складають жінки [1]. Ставлення ісламу до жінок канонізовано у його ідейних джерелах – Корані, Суні, тафсірі (тлумачення аятів Корану) й теологічній літературі.

Метою статті є висвітлення реального становища жінки в сучасному мусульманському суспільстві. В Україні серед осіб, що прийняли іслам жінок значно більше ніж чоловіків. І все це відбувається на фоні того, що в засобах масової інформації, весь час ведеться мова про безправність мусульманської жінки, про те що вона є жертвою статевої розбещеності чоловіків, дитинонароджу-вальною машиною.

Однією з найпоширеніших точок зору є та, що за канонами ісламу жінка – людська істота «другого сорту». Проте жінка в ісламі посідає дуже важливе місце. Вона розглядається як дорогоцінність, що потребує піклування, особливої уваги. Жінка – це мати, сестра, донька, дружина. За ісламом найперша сфера діяльності жінки – домашнє господарство. З моменту створення Аллахом вона призначена передусім для дому, родини. Така роль вважається в ісламі почесною.

Мусульманам дозволено мати чотири законні дружини, але на сучасному етапі така практика спостерігається дуже рідко. Якщо ж чоловік має кілька дружин, він зобов'язаний будувати свої відносини з ними на основі справедливості, остерігаючись того, щоб якась із них не відчула себе обділеною. Ця справедливість повинна виявлятися в усьому: і в тому, що він забезпечує їх продуктами харчування, одягом, житлом, предметами побуту, і в тому, щоб кожна з них разом з дітьми була огорнута любов'ю, повагою.

Ісламська освічена жінка перебуває одночасно у двох світах – релігійному й сучасному, охопленому кризовими процесами (модернізація, глобалізація) тощо. Як мусульманка вона заперечує фемінізм, однак як учасник подій сучасного світу – обстоює свободу особистості. В мусульманському суспільстві – сімейне життя одна з найважливіших областей. Шлюб в мусульман це не священне дійство, а скоріше правовий договір, що встановлює законність, непорушність, взаємну відповідальність у стосунках чоловіка і жінки. Головна роль відводиться чоловіку. Він повинен забезпечувати і оберігати дружину та дітей. Дружина є відповідальною за духовний добробут родини.

Іслам наказує жінці дпорядкування чоловікові, якщо тільки він не вимагає від неї того, що суперечить релігії. Вона також зобов'язана піклуватися про свою привабливість і красу, щоб подобатися чоловікові. Жінка вважається особистістю, а не просто безкоштовним додатком до чоловіка. У неї є повне право розпоряджатися

своїм заробітком і майном після вступу в шлюб. Жінка сама вирішує чи йти їй працювати чи ні, адже як зазначалося раніше чоловік має повністю її забезпечувати.

Робота жінки має бути дозволеною з точки зору ісламу і відповідати її природі. Їй не можна виконувати роботу, яка за своєю суттю є винятковою прерогативою чоловіків, оскільки в ісламі існує певний поділ професій на «жіночі» та «чоловічі». Робота не повинна перешкоджати належному виконанню жінкою її обов'язків перед чоловіком і дітьми, а також негативно впливати на якість виконання нею основних обов'язків по дому [3].

Мехр (магр, махр) – шлюбний подарунок, невід'ємне право дружини. Чоловік зобов'язаний піднести дружині мехр, вважаючи його неодмінною умовою укладення шлюбу. Ніхто з близьких родичів дружини не має право брати щось із мехру без її згоди. Мехр свідчить про право жінки на власність. Чоловік не може не виплатити мехр, навіть якщо жінка згодна на це. Сума мехра встановлюється жінкою. Наприклад, у сучасній Туреччині плата за наречену досягає вартості автомобіля, будинку, земельної ділянки. Після одруження дружина має повне право розпоряджатися мехром як побажає [3]. Кожна жінка в мусульманському суспільстві має право на задоволення статевих потреб – це важливе право, яким володіє заміжня жінка. Ісламські закони зобов'язують чоловіка строго виконувати це право, щоб захистити його дружину від здійснення вчинків, які не відповідають моральності благочестивої мусульманки. Іслам засуджує чоловіків, які впадають у крайнощі, цілком віддаючись справам.

Іслам також встановлює певні етапи, які передують заключному етапу побиття. Так чоловік, щоб вирішити проблему зі своєю дружиною, якщо він бачить аморальну поведінку, ставить побиття на останній щабель. При виконанні релігійних обрядів (щоденні молитви, піст, обов'язкові пожертви на користь бідних, паломництво) обов'язки жінки не відрізняються від обов'язків чоловіків. А в деяких випадках жінка має деякі переваги над чоловіками. Наприклад, жінка звільняється від щоденних молитов і від посту під час менструального періоду і протягом шістдесятих днів після народження дитини. Вона має право відстрочити піст під час вагітності і годування дитини груддю і догляду за нею, якщо є будь-яка загроза для її здоров'я чи здоров'я дитини тощо [1].

Всім відомо, що жінка в мусульманському суспільстві повинна носити хіджаб (одяг, що майже повністю прикриває тіло). Хіджаб – це своєрідна завіса скромності, пристойності, що оберігає жінку від лиха. Слід зазначити, що ношення хіджабу було притаманне до недавнього часу виключно для арабських жінок. Сьогодні все частіше можна побачити на вулицях жінок-мусульманок (татарок, азербайджанок, українок тощо) в хіджабах. Пояснити це можна бажанням чоловіків (часто такі жінки заміжні за арабами), внутрішніми мотивами – людина пишається власною вірою. Проте у стосунках з власним чоловіком жінка вільна обирати одяг за власним смаком, бажанням та згідно з ситуацією. Так, наприклад, танець живота, якому у нас в країні навчають практично у кожній танцювальній школі, серед мусульман вважається приватним еротичним танцем, який виконують жінки виключно для чоловіка [1].

Колись жінкам заборонялося вийти на вулицю без супроводу чоловіка, батька чи брата. Сьогодні жінка може вільно без попередження піти туди, куди їй треба. В багатьох мусульманських країнах, наприклад у Туреччині, Лівані легалізований такий вид діяльності як проституція та дозволено робити аборт.

Хоч би якою була роль жінки, їй необхідні знання. Прагнення до знань – обов'язок кожного мусульманина й мусульманки. Навіть сам Пророк Мухаммед

приділяв час навчанню жінок. Освіта має бути обмежена рамками, які не порушували б основної функції жінки. Сучасна жінка мусить бути грамотною, ерудованою, завжди готовою надати допомогу родичам, дітям, чоловікові [2].

Отже, стереотип щодо мусульманки як кухарки, рабині, яка цілими днями сидить удома і займається лише готуванням, пранням, прибиранням, позбавленої власної духовності і життя, яка не має можливості брати участь у справах сім'ї та суспільства, позбавлений всяких підстав. На сучасному етапі жінка в мусульманському суспільстві має такі права, як і європейська жінка. При цьому жінка залишається жінкою: тендітною, турботливою берегинею родинного вогнища. Вона живе для себе та своєї родини і почувається дуже щасливою.

Список використаних джерел та літератури:

1. Беліков О. В. Сучасні мусульманки в Україні: стереотипи і реалії / О. В. Беліков, В. І. Масальський // Наука. Релігія. Суспільство – 2011. – №2 – С. 11–18.
2. Абд ар-Рахман аш-Шіха, Жінка під покровом ісламу. URL: https://d1.islamhouse.com/data/uk/ih_books/single/uk_women_in_Islam.pdf (дата звернення 01.12.2018).
3. Мухтерем В. Жінка. Іслам. Сучасність / В. Мухтерем. URL: <http://veche.kiev.ua/journal/517/> (дата звернення 03.12.2018).

Мудрецька Альона Володимирівна
магістрантка історичного факультету,
Житомирський державний університет ім. І. Франка

Порівняльний аналіз правового статусу жінки в Стародавній Греції та Стародавньому Римі

Актуальність даної теми полягає в тому, що становище жінки в античності – це предмет для багатьох наукових дискусій у сучасному світі. У Стародавньому світі жінки мали набагато меншу кількість прав, у порівнянні з чоловіками. Про жінок в античному світі ми знаємо набагато менше, ніж про чоловіків, діяння яких – повноправних громадян, котрі тією чи іншою мірою брали участь у політичному, економічному, суспільному й релігійному житті своєї держави і представляли її за кордоном, переважно висвітлюють писемні й епіграфічні джерела. До сучасних дослідників, які займалися вивченням правового статусу жінок у Стародавній Греції та Стародавньому Римі, варто віднести: В. Вовка [1], Е. Вардимана [2], Д. Гуревича [3], І. Малюткіна [4], Д. Тюрина [6], Д. Шленчака [7], Т. Ларионова [5].

Мета нашого дослідження – проаналізувати правовий статус жінок у Стародавній Греції та Стародавньому Римі.

В античному світі жінки ніколи не були рівноправними з чоловіками, та в різних грецьких полісах їм надавалась різна міра прав і свобод. Жінки грецьких полісів за соціальним статусом поділялись на три групи: громадянки цієї держави, що були дружинами або доньками повноправних громадян, вільні жінки з неповноправного населення і рабині [6, с. 7].